

Takauksen myöntäminen Juuan Kaukolämpö Oy:lle

Kunnanhallitus 20.05.2024 § 89

Valmistelija	Kunnanjohtaja Henri Tanskanen
Asian tausta	Juuan Kaukolämpö Oy on 100 %:sesti Juuan kunnan omistama osakeyhtiö, joka tuottaa kaukolämpöä Juuan kunnan alueella. Juuan kunnan konserniohjeen mukaan valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Talousarvioon vuodelle 2024 valtuusto on asettanut toiminnalliseksi tavoitteeksi valmistautumisen lämpökattilan uusintaan kustannustehokkaasti. Yhtiö suunnittelee ja kilpailuttaa lämpökattilaa koskevan investoinnin tulevaisuuden tarpeita ajatellen. Koska kyse on yhtiön toiminnan kannalta merkittävästä investoinnista, asian valmisteluun tulee hakea omistajaohjauslinjaus kunnanhallitukselta. Tarkoitus on, että Juuan Kaukolämpö Oy:n toimitusjohtaja esittelee lämpökattilainvestoinnin kokonaisuutta kunnanhallitukselle. Tarkoitus on, että asiasta päätetään, kun tarkemmat laskelmat ja vaihtoehdot on käyty huolellisesti läpi. Toimitusjohtajalle voi esittää asiaan liittyviä kysymyksiä, jonka jälkeen kunnanhallitus käy sisäisen keskustelun jatkotoimenpiteistä ja ohjeistaa kunnanjohtajaa omistajapolitiikan osalta.
Esittelijä	Kunnanjohtaja Tanskanen Henri
Päätösehdotus	Esitän kunnanhallitukselle, että se katsoo saaneensa edellä mainittua kokonaisuutta koskevan katsauksen tiedoksi.
Perustelut	Edellä esitetyt
Sovellettavat säädökset	Kuntalain 39 §: Konserniohje.
Päätös	Juuan Kaukolämpö Oy:n toimitusjohtaja esitteli lämpökattilainvestoinnin kokonaisuutta kunnanhallitukselle ajalla klo 17:23 – 17:50. Toimitusjohtajan esittelyn jälkeen Matti Halonen poistui yhteisöjäävinä kokouksesta asian käsittelyn ajaksi. Kunnanhallitus merkitsi lämpökattilainvestoinnin kokonaisuutta koskevan katsauksen tietoonsa saatetuksi. Elinkeinosuunnittelija Antti Asikainen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 18.20.

Valmistelija

Talouspäällikkö Ilpo Huurinainen

Asian tausta

Juuan Kaukolämpö Oy hakee Juuan kunnalta omavelkaista takausta lämmityskattilainvestoinnista aiheutuvaan lainanottoon summaltaan n. 2,85 milj. euroa. Lämmityskattiloiden käyttöikä on päättymässä ja lisäksi uusinnalla pyritään vähentämään päästöjä.

Juuan Kaukolämpö Oy on Juuan kunnan 100 %:sesti omistama yhtiö ja kuuluu Juuan kuntakonserniin. Toimialana on kaukolämmön myynti Juuan kunnassa kirkonkylän alueella. Yhtiön toimintaa ja hinnoittelua ohjataan kuntakonsernissa sekä talousarvion että konserniohjauksen kautta. Yhtiö on Juuan kunnan ja kuntakonsernin tavoin mukana HINKU-ohjelmassa, jossa pyritään lisäksi päästöjen vähennyksiin.

Yhtiön vuosittainen liikevaihto (v. 2024) on n. 1,55 milj. euroa ja energian myynti 20,1 MWH. Tästä Juuan kunnan osuus on n. 0,46 milj. euroa (30 %) ja koko konsernin osuus liikevaihdosta on n. 40 %. Yhtiö on velaton ja toimii kannattavalla pohjalla. Juuan kunnan julkisen palveluun tarvittavat (koulut, päiväkodit, kunnantalo, kirjasto jne.) kunnan kiinteistöt on liitetty kaukolämpöverkkoon mukaan lukien hyvinvointialueelle vuokratut tilat, kuten terveysasema, pelastuslaitoksen tilat ja vanhusten sekä vammaisten asumisyksiköt. Kyse on kunnan ja hyvinvointialueen tuottamista kuntalaisten välttämättömyyspalveluista. Myös sosiaalisia asumispalveluja tuottava yleishyödylliseksi luokiteltu kunnan omistama Kiinteistö Oy Juuan Vuokratalot käyttää kaukolämpöä monissa kohteissaan.

Kuntalain (14 §:n 2 momentin kohta 9) mukaan valtuusto päättää muun muassa takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta.

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan takaus voidaan myöntää kuntakonserniin kuuluvalla yhtiöllä ja siitä on maksettava markkinaperusteinen hinta.

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vakuuksilla tai vastavakuuksilla.

Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa. Kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

Komissio on pyrkinyt selventämään valtiontukisäännöksiä soveltamista antamalla niistä erilaisia tiedonantoja. Komissio on antanut tiedonannon EY:n perus-sopimuksen 87 ja 88 artiklan (sittemmin SEUT 107 ja 108 artiklan) soveltamisesta valtiontukiin takauksina (2008/C 155/02).

Tiedonannon 3.2. kohdan mukaan seuraavien edellytysten täyttyminen riittää osoittamaan, ettei yksittäinen valtiontakaus ole laitonta valtiontukea:

1. Lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
2. Takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti

3. Takaus ei kata enempää kuin 80 % lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määrästä

4. Takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta

EU-tiedonannossa on myös todettu, että jos jokin edellä mainituista edellytyksistä ei täyty, se ei tarkoita sitä, että takaus katsottaisiin automaattisesti valtiontueksi.

Kuntien takauskeskuksen ja Kuntarahoituksen muodostama varainhankintajärjestelmä on notifioitu EU:n komissiolle (komission päätös N 179/2004). Kuntarahoituksen kuntayhtiöille myöntämään rahoitukseen kunnan 100 % takauksella ei sisälly SEUT 107.1 tarkoittamaa kiellettyä valtiontukea, mikäli rahoitus kohdistuu vain kuntien takauskeskuksesta annetun lain (487/1996) sallimiin kohteisiin.

Mainitun lain asettamien kriteerien mukaan rahoitus voidaan myöntää toimijalle, joka harjoittaa kuntien toimialaan kuuluvia laissa säädettyjä julkisia palvelutehtäviä tai näitä välittömästi palvelevia toimintoja tai muita kansalaisten kannalta välttämättömiä palveluita, jos viimeksi mainittujen palveluiden järjestäminen on paikallisten tai alueellisten olosuhteiden vuoksi tarpeen niiden saatavuuden tai tehokkaan tuottamisen turvaamiseksi.

Yhtiö toimii Juuan kunnan kirkonkylän alueella ja hankittavia kattiloita käytetään lämmön tuottamiseen kunnan, kuntakonsernin muiden yhtiöiden, hyvinvointialueen sekä kunnan asukkaiden ja asiakkaana olevien yhtiöiden tarpeisiin. Juuan kunta itse on merkittävin Juuan Kaukolämpö Oy:n tuottaman kaukolämmön käyttäjä, joka käyttää n. 30 % tuotetusta lämmöstä, konserni huomioiden n. 40% tuotetusta lämmöstä tulee konsernin omaan käyttöön. Konserni tuottaa myös vuokra-asuntopalveluita kuntalaisille.

Yhtiön toiminnan voidaan katsoa muutoinkin kuuluvan kunnan toimialaan, koska kyseessä on takauskeskuslain tarkoittamalla tavalla kansalaisten kannalta välttämätön palvelu eikä kilpailevaa kaukolämpölaitosta tai -verkkoa Juuan kirkonkylän alueella ole, eikä rahoitusta käytetä tai voida käyttää muiden toimintojen tukemiseen joko suoraan tai epäsuorasti. Kaukolämmönjakelu muodostaa siihen liittyvien korkeiden investointikustannusten vuoksi maantieteellisesti rajoittuvan luonnollisen monopolin alueella eikä yksityisen palveluntarjoajan ole tästä syystä mahdollista saada sitä tehokkaasti tuotettua.

Täysimääräisen takauksen myöntäminen kuuluu näin ollen kunnan toimialaan ja kyse on valtiontukiarvioinnin näkökulmasta nk. ei-taloudellisesta toiminnasta, joka ei vääristä kilpailua markkinoilla ja takaus voidaan siten EU-säännökset huomioon ottaen ja niiden estämättä myöntää.

Kuntalain 129 § huomioiden valmistelussa on arvioitu Juuan Kaukolämpö Oy:n taloudellista tilannetta ja voitu todeta, että yhtiö ei ole taloudellisissa vaikeuksissa, huomioiden myös yhtiön tilanteen kehityksen ja kyvyn selviytyä vastuistaan tulevaisuudessakin. Myös takauksen määrä ja laajuus voidaan arvioida myöntämishetkellä. Huomioiden mm. yhtiön konserniaseman, liikevaihdon, investoinnit, velattomuuden tällä hetkellä ja maksuvalmiuden kehityksen arvio, katsotaan, että esitettyyn lainan omavelkaiseen takaukseen ei sisälly kunnan näkökulmasta merkittävää taloudellista riskiä.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Tanskanen Henri
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että 1. Juuan kunta myöntää Juuan Kaukolämpö Oy:lle 100 %:n omavelkaisen takauksen enintään 2 850 000 euron suuruiselle lainalle, jonka takaisinmaksuaika on enintään 22 vuotta. 2. Myönnetty takaus kattaa edellä mainitun päävelan lisäksi sen liitännäiskustannukset kuten korot, viivästyskorot sekä mahdolliset muut kulut. 3. Takausvastuu on ehdottomana ja täysimääräisenä voimassa niin kauan, kunnes kaikki päävelka-, liitännäiskustannukset ja sitoumuksen mukaiset muut velallisen vastuut on lopullisesti ja peruuttamattomasti maksettu luotonantajalle takaisin. 4. Vastavakuutta ei vaadita kunnan 100 % omistamalta yhtiöltä / Takauksen vastavakuudeksi edellytetään merkittävän osan kunnan riskistä kattavia kiinnityksiä yhtiön omaisuuteen. 5. Takauksesta peritään vuotuinen 0,5 %:n suuruinen takausprovisio, joka lasketaan kunkin vuoden alussa lainan jäljellä olevasta pääomasta.
Perustelut	Yhteiskunnan huoltovarmuuden varmistamiseksi lämmityskattiloiden uusinta on välttämätöntä ja esitetty ratkaisu on kokonaistaloudellisesti edullisin tapa. Juuan Kaukolämpö Oy on taloudellisesti hyvässä asemassa ja pystyy suoriutumaan taloudellisista velvoitteistaan ellei yhteiskunnassa tapahdu sellaisia muutoksia laina-ajalla, jota ei nyt voida lainkaan ennakoita.
Sovellettavat säädökset	Kuntalaki 14 §,
Päätös	Ennen tämän asian käsittelyä Juuan Kaukolämpö Oy:n toimitusjohtaja Janne Pehkonen esitteli lämmityskattilainvestoinnin hankesuunnitelman energia- ja hankevaikutuksia kunnanhallitukselle ajalla klo 17:15 – 17:40. Matti Halonen poistui yhteisöjäävinä kokouksesta tämän asian käsittelyn ajaksi. Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen ja päätti esittää edelleen kunnanvaltuustolle että: 1. Juuan kunta myöntää Juuan Kaukolämpö Oy:lle 100 %:n omavelkaisen takauksen enintään 2 850 000 euron suuruiselle lainalle, jonka takaisinmaksuaika on enintään 22 vuotta. 2. Myönnetty takaus kattaa edellä mainitun päävelan lisäksi sen liitännäiskustannukset kuten korot, viivästyskorot sekä mahdolliset muut kulut. 3. Takausvastuu on ehdottomana ja täysimääräisenä voimassa niin kauan, kunnes kaikki päävelka-, liitännäiskustannukset ja sitoumuksen mukaiset muut velallisen vastuut on lopullisesti ja peruuttamattomasti maksettu luotonantajalle takaisin.

4. Takauksen vastavakuudeksi edellytetään 10 000 euron käteistalletus Juuan kunnan tilille.

5. Takauksesta peritään vuotuinen 0,5 %:n suuruinen takausprovisio, joka lasketaan kunkin vuoden alussa lainan jäljellä olevasta pääomasta.